

Četvrta lekcija

Zašto su važna ljudska prava?

Zašto su potrebni propisi o ljudskim pravima da bi se zaštitile ugrožene kategorije?¹⁴

Obrazovni ciljevi	<p>Učenici mogu razmatrati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pitanja koja se javljaju kada ljudi s različitim vrijednostima i načinom života pokušaju živjeti zajedno; - razloge zašto su nastali međunarodni instrumenti za ljudska prava, posebno tamo gdje su pojedinci i zajednice ugroženi.
Učenički zadaci	<p>Učenici:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se uključuju u kritičke analize i davanje prioriteta određenim situacijama; - glume rasprave među suprotnim stranama; - razvijaju ključne principe koji se zasnivaju na glumi po ulogama i upoređuju ih sa odgovarajućim dijelovima obrazovanja za demokratiju i ljudska prava; - upoređuju scenarije sa stvarnim primjerima o kršenju ljudskih prava u svojoj državi; - Rade prezentacije za druge učenike o izabranim dijelovima obrazovanja za demokratiju i ljudska prava.
Sredstva	<p>Kopije scenarija s otokom (materijali za učenike 3.4).</p> <p>Kopije situacijskih kartica za svaku manju grupu (materijali za učenike 3.5).</p> <p>Lista ključnih elemenata ljudskih prava (materijali za učenike 3.6).</p> <p>Veliki listovi papira i materijal za crtanje, koji su potrebni za konačnu prezentaciju.</p>
Metode	<p>Kritičko razmišljanje.</p> <p>Rasprava.</p> <p>Pregovaranje.</p> <p>Grupna prezentacija.</p>

Osnovne informacije

Evropska konvencija o ljudskim pravima uvedena je kako bi štitila prava ljudi kojima su osnovna prava uskraćena, na primjer pravo na život, vjersku slobodu ili jednakost pred zakonom. Sve zemlje članice Vijeća Evrope saglasile su se da će se pridržavati članova Konvencije u odnosu prema svojim građanima. Svaka država mora izvijestiti međunarodnu zajednicu o stanju ljudskih prava u svojoj zemlji. Pojedini građani mogu se žaliti Evropskom sudu za ljudska prava ako vjeruju da im država čiji su građani uskraćuje njihova ljudska prava. Država također može uložiti žalbu protiv druge države zbog kršenja ljudskih prava, ali ovo se ne događa često.

Evropska konvencija o ljudskim pravima usko je vezana uz Opću deklaraciju o ljudskim pravima, koja je donesena nakon genocida u Drugom svjetskom ratu.

¹⁴ Zasnovano na lekciji koju je razvila Fondacija za civilno građanstvo iz Londona.

Lekcija

Nastavnik se poziva na „kartice s ulogama“ (materijali za učenike 3.4) kada uvodi scenarij i dvije grupe koje su uključene u glumu. Nastavnik prvo opisuje otok, po mogućnosti uz pomoć karte na tabli, a zatim opisuje otočane koji tamo žive već generacijama.

Zatim nastavnik govori razredu da je stigla još jedna grupa i da se žele naseliti na otoku. Ta je grupa znatno drugačija od otočana. Nastavnik opisuje doseljenike i njihov način života, a zatim dijeli razred na dva dijela. Jedna polovica glumit će otočane, a druga doseljenike. Postoje dva moguća načina raspravljanja o ovim pitanjima (vidi ispod: metode 1 i 2). Za razrede koji su navikli na glumu po ulogama primijenite metodu 1, a za razrede koji su navikli raditi na formalnije načine primijenite metodu 2.

Metoda 1: gluma po ulogama

Učenici rade u parovima. Jedan od njih ima ulogu otočana, a drugi doseljenika. Moraju razmišljati o svim situacijama koje su opisane na malim karticama sa stanovišta svojih ljudi. Započet će pregovore s drugim ljudima (pretpostavljajući da jezik nije prepreka). Moraju se pokušati dogovoriti oko sljedećeg:

- a) Koji su najozbiljniji problemi njihovih ljudi?
- b) Šta žele dobiti iz pregovora?

Zatim nastavnik traži da parovi otočana i parovi doseljenika sjednu zajedno. Odglumit će sastanak dva naroda u pokušaju da dođu do dogovora oko oba pitanja i smjernica za budućnost.

Podsjetite dvije grupe prije nego započnu raspravu da otočani ne bi trebali biti u potpunosti sretni dok doseljenici ne napuste otok, jer bi kompletan njihov način života mogao biti ugrožen. S druge strane, doseljenici vole ovo novo mjesto i mogu biti spremni upotrijebiti silu kako bi tu i ostali.

Recite svakoj grupi od četiri učenika da se prvo dogovore o najozbiljnijim problemima grupa i da ih rješavaju po važnosti, polazeći od najozbiljnijeg prema najbezazlenijem, ovisno o tome koliko vremena budu imali.

Metoda 2: Usmjerena rasprava

Ovu vježbu najbolje je izvesti uz pomoć glume, ali može vrlo dobro funkcionisati i s učenicima koji nisu navikli na to. Pola razreda će posmatrati situaciju sa stanovišta otočana, a druga polovina sa stanovišta doseljenika. Svaka situacija opisuje se s oba stanovišta. Radeći u parovima učenici odlučuju koji su najozbiljniji problemi i pokušavaju smisliti najbolji način za rješavanje svakog pitanja iz njihovog ugla gledanja. Podsjetite ih da postoji „idealna“ odnosno „pravučan“ način rješavanja svakog problema, ali stvarnost (i historija) uče nas da bi jedna strana mogla dobiti više nego druga zbog neravnomjerno raspoređene moći.

Nastavnik usmjerava raspravu o svakoj od situacija, razmatrajući jedno viđenje problema, a zatim pitajući drugu grupu za suprotno viđenje. Nastavnik pokušava postići dogovor između dvije grupe. Svaku raspravu može voditi jedan par iz svake od strana, a koji staje ispred cijelog razreda i izlaže problem kako ga vidi. Varijacija ove metode jeste da parovi raspravljaju o svakoj situaciji, gdje jedno predstavlja otočane, a drugo doseljenike.

Izvršavanje za metode 1 i 2

Ispitajte učenike o situacijama o kojima su raspravljali koristeći sljedeća pitanja: - Jesu li pitanja bila jednostavna ili teška? Zašto?

- Je li svaka grupa nakon pregovora dobila što je željela? – Koja je grupa najviše dobila iz pregovora? Zašto?

- Je li jedna grupa imala više moralnih prava od druge u svakoj situaciji?
- Kako bi mogla izgledati budućnost na otoku za te dvije grupe?
- Šta bi moglo spriječiti nadmoć jedne grupe nad drugom?
- Napišite spisak pravila ili principa koji bi mogli pomoći dvjema grupama da na otoku žive zajedno u miru. Uporedite taj spisak s ključnim elementima ljudskih prava (vidi materijale za učenike 3.6). Koji bi od ovih članova mogao pomoći u sprečavanju situacije u kojoj ljudi poput otočana izgube svoj otok, svoj način života i svoja osnovna ljudska prava?

Nastavnik ističe da se ovakva situacija dogodila mnogo puta u historiji, na primjer, kada su britanski doseljenici kolonizirali Australiju ili kada su Evropljani kolonizirali Sjevernu i Južnu Ameriku. U to vrijeme nije bilo međunarodnih zakona o ljudskim pravima i mnogi događaji koji su se odigrali kršili su ljudska prava autohtonog stanovništva. Slične situacije još uvijek se događaju, na primjer, tamo gdje se južnoameričkim plemenima oduzima njihova zemlja jer međunarodne kompanije miniraju ili sijeku šume.

Isticanje značaja ljudskih prava

Kao zadnju vježbu u ovoj cjelini, nastavnik traži od učenika (u grupama) da izaberu jedno od ljudskih prava koje se nalazi u Evropskoj konvenciji, a o kojem se raspravljalo tokom ove nastavne jedinice. Zatim učenici prave transparent s istaknutim tim pravom i pripremaju prezentaciju o njegovoj važnosti. Neki učenici mogli bi nacrtati scene iz glume o otočanima kako bi na dramatičan način prikazali probleme. To se može prezentirati pred razredom, razredima istog uzrasta ili čak cijeloj školi. Na taj način ova nastavna jedinka može predstavljati uvod u detaljniji projekat, ako vrijeme dopusti i ako su učenici zainteresirani. Vidi lekcije 4 i 5 (mediji) za planiranje takvog jednog projekta u razredu.